

SPIS TREŚCI

AKTUALNE PROBLEMY PEDAGOGICZNE

Barbara Galas – Zmiana potransformacyjna a edukacja. Anomijny pragmatyzm jako przestrzeń wychowania

3

Krystyna Kamińska – Reemigracja – trudne dziecięce powroty

9

TEORETYCZNE PROBLEMY WYCHOWANIA

Mieczysław Gałaś – Istota edukacji szkolnej w ujęciu współczesnych doktryn pedagogicznych

15

METODY NAUCZANIA I WYCHOWANIA

Sebastian Neska – Wykorzystanie testów wybranych zdolności koordynacyjnych w diagnozie funkcjonalnej dzieci i młodzieży w procesie edukacyjnym

21

Małgorzata Parcheta – Wiedza nieletnich dziewcząt i chłopców skonfliktowanych z prawem na temat mediacji

24

ŚRODOWISKO I WYCHOWANIE

Beata Wolnik, Magdalena Mantchoff-Chomiak – Rozwój fizyczny chłopców w wieku 10-12 lat w aspekcie wybranych czynników środowiskowych

31

Mariola Markowska – Problemy wychowawcze adolescentów z rodzin rozbitych w optyce rodziców i dzieci (raport z badań)

35

PROBLEMY PEDAGOGIKI SPECJALNEJ

Anna Bernacka – Seksualność osób z niepełnosprawnością intelektualną – wybrane aspekty

42

KRONIKA

Marzenna Magda-Adamowicz – Pedagogika dziecka. Tradycje a wyzwania

47

LEKTURY STARE I NOWE

Bogusław Śliwerski – Fenomen niewiedzy w pedagogicznym oglądzie

51

WKŁADKA METODYCZNA

Marzenna Szymańska-Kudelska – Uczeń z trudnościami wychowawczymi w przestrzeni klasy i szkoły

I

Elżbieta Chilińska-Karpowicz, Krystyna Kowalczyk – „Strefa głosu” – innowacyjna koncepcja wspierania rozwoju komunikacji w Zespole Placówek Edukacyjnych w Olsztynie

VI

Streszczenia artykułów w języku angielskim i polskim są zamieszczone na stronie internetowej: www.weakapit.pl

Redakcja naukowa niniejszego numeru:
Jan A. Malinowski

Wersja papierowa czasopisma jest wersją pierwotną, w której w ostatnim numerze z danego roku publikowana jest lista recenzentów (bez wskazania opiniowanych tekstów, zgodnie z procedurą określoną przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego dla czasopism objętych oceną parametryczną). Lista recenzentów z lat poprzednich jest zamieszczona na stronie internetowej: www.weakapit.pl

WYCHOWANIE NA CO DZIEŃ Czasopismo założone w 1993 roku przez Toruńską Fundację Edukacyjną przy UMK „Copernicus”

Rada Naukowa: Andrzej Olubiński (przewodniczący), Jaroslav Balvín (Czechy), Friedrich W. Busch (Niemcy), Olga Chyżna (Ukraina), Kazimierz Denek (Ukraina), Ihor Dobriansky (Ukraina), Tomáš Dohnal (Czechy), Józef Górniewicz, Anna Hudecová (Słowacja), Czesław Kosakowski, Mirosław Kowalski, Blahoslav Kraus (Czechy), Mária Machalová (Słowacja), Tatiana Matulayová (Czechy), Katia Mitowa (USA), Aleksander Nalaskowski, Małgorzata Orłowska, Krzysztof Piątek, Erich Petlák (Słowacja), Andrzej Radziejewicz-Winnicki, Bogusław Śliwerski, Wiesław Theiss, Mykola Zymomrya (Ukraina)

Redakcja: Jan Adam Malinowski (redaktor naczelny), Tomasz Biernat, Jadwiga Jastrząb, Anna M. Kola (redaktor językowy), Małgorzata Kowalik-Olubińska, Tomasz Kruszewski, Katarzyna Kuziak, Janina Malinowska (redaktor językowy), Ryszard Mikulski (redaktor techniczny), Karol Orłowski (redaktor statystyczny), Paweł Sobierajski, Jacek Szczepkowski, Katarzyna M. Wasilewska-Ostrowska (sekretarz redakcji)

CONTENT

CURRENT PEDAGOGICAL PROBLEMS

Barbara Galas – Posttransitional Change and Education. Anomic Pragmatism as a Social Space of Education 3
Krystyna Kamińska – Re-emigration – Difficult Children's Returns 9

THEORETICAL PROBLEMS OF EDUCATION

Mieczysław Gałaś – The Essence of School Education within Contemporary Pedagogical Doctrines 15

EDUCATION AND SOCIALIZATION METHODS

Sebastian Neska – The Use of Tests of Selected Coordination's Skills in the Functional Diagnosis of Children and Adolescents in the Educational Process 21
Małgorzata Parcheta – The Knowledge on Mediation among Underage Boys and Girls in Conflict with The Law 24

ENVIRONMENT & EDUCATION

Beata Wolnik, Magdalena Mantchoff-Chomiak – Physical Development of Boys Aged 10 to 12 Years in the Aspect of Selected Environmental Factors 31
Mariola Markowska – Educational Problems of Adolescents from Broken Families in the Point of View of Parents and Children (Research Report) 35

PROBLEMS OF SPECIAL EDUCATION

Anna Bernacka – Sexuality of Persons with Intellectual Disability – Between the Theory and Empirical Knowledge 42

CHRONICLE

Marzenna Magda-Adamowicz – Child Education. Traditions and Challenges 47

OLD & NEW READINGS

Bogusław Śliwerski – The Phenomenon of ignorance as a pedagogical question 51

METHODICAL ATTACHMENT

Marzenna Szymańska-Kudelska – Students with discipline problems in classroom and school I
Elżbieta Chilińska-Karpowicz, Krystyna Kowalczyk – „Zone of voice” – innovative programme of speech and communication development realized in Zespół Placówek Edukacyjnych w Olsztynie IV

Polish and English versions of abstracts are available here: www.weakapit.pl

Wychowanie na co Dzień

Nr 2 (257), 2016

AKTUALNE PROBLEMY PEDAGOGICZNE

Barbara Galas

Zmiana potransformacyjna a edukacja.

Anomijny pragmatyzm jako przestrzeń wychowania

Abstrakt: W warunkach radykalnych przemian społecznych, jakie miały miejsce w Polsce i całej Europie Środkowo-Wschodniej, tworzenie nowego ładu oznacza konieczność zmiany całego habitusu społecznego, wartości, norm i reguł życia społecznego. Dokonuje się tu zatem zasadniczy przełom cywilizacyjno-kulturowy, a z bezmiaru chaosu i dezorientacji wyłania się powoli nowy ład normatywny, napotykając po drodze różne bariery i przeszkody. Dzieje się to w czasie, gdy kraje Zachodniej Europy same znalazły się w kryzysie w związku z narastającą krytyką systemu neoliberalnego, a także wskutek masowych migracji spoza UE. Będzie to zatem proces trudny i długotrwały, na który złożą się między innymi elementy dziedzictwa kulturowego, sytuacja ekonomiczna, efekty procesów integracyjnych oraz zewnętrzne wpływy szybko postępującej globalizacji. W tak złożonych warunkach przebiegać będą głębokie przemiany świadomości i mentalności młodego pokolenia Polaków.

Słowa kluczowe: zmiana społeczna, transformacja, procesy potransformacyjne, anomijny pragmatyzm, edukacja, wychowanie

*

Krystyna Kamińska

Reemigracja – trudne dziecięce powroty

Streszczenie: Dziecko migrujące i reemigrujące staje się swoistą ofiarą decyzji rodziców. Jego niedobrowolna emigracja zawsze powoduje określone konsekwencje (niestety również negatywne). Konsekwencje, z których bardzo często ani dziecko, ani jego rodzice nie zdają sobie sprawy zarówno podejmując decyzję o emigracji, jak i później decydując się na reemigrację. Dwukrotna zmiana odmiennych od siebie kręgów kulturowych pociąga za sobą readaptację do kultury dominującej i odejście od dotychczasowego języka edukacji szkolnej. Silnie odczuwana początkowo na emigracji przez dziecko obcość wraz z tzw. migracją powrotną utrudnia mu nie tylko proces adaptacji, ale także integracji. Dziecięce migracje, a zwłaszcza reemigracja rodzą również nowe wyzwania edukacyjne, tak dla samych dzieci, jak i władz oświatowych. Dla tych pierwszych to konieczność kontynuacji procesu skolaryzacji w odmiennych dla nich warunkach, przede wszystkim językowych (a także kulturowych). Z kolei władze oświatowe powinny cechować swoista gotowość niesienia pomocy tym dzieciom w ich readaptacji do polskiego środowiska szkolnego.

Słowa kluczowe: migracje, reemigracja, kultura, kapitał kulturowy, habitus

TEORETYCZNE PROBLEMY WYCHOWANIA

Mieczysław Gałaś

Istota edukacji szkolnej w ujęciu współczesnych doktryn pedagogicznych

Streszczenie: Gwałtowne zmiany społeczno-kulturowe w czasach współczesnych powodują kryzys w edukacji szkolnej i skłaniają do poszukiwania alternatywnych teorii i praktyk pedagogicznych zmierzających do przezwyciężenia kryzysu i pełniejszego rozwoju wychowanków. W tekście skoncentrowano się na wskazaniu występujących antynomii edukacyjnych i podejmowaniu prób nowego, integralnego ujmowania edukacji szkolnej. W tym celu w syntetyczny sposób przedstawiono główne idee edukacyjne przyjmowane w niektórych współczesnych doktrynach pedagogicznych i ukazano zawarte w nich zasadnicze refleksje i oczekiwania dotyczące sensu edukacji.

Słowa kluczowe: antynomie edukacyjne, doktryny pedagogiczne: scjentyistyczna, krytyczno-emancypacyjna, neokonserwatywna, humanistyczna, antypedagogiczna, konstrukcjonistyczna

METODY NAUCZANIA I WYCHOWANIA

Sebastian Neska

Wykorzystanie testów wybranych zdolności koordynacyjnych w diagnozie funkcjonalnej dzieci i młodzieży w procesie edukacyjnym

Streszczenie: Celem badań było określenie poziomu wybranych zdolności koordynacyjnych (orientacja czasowo-przestrzenna, szybkość reakcji prostej, szybkość reakcji złożonej) u dzieci w wieku szkolnym trenujących grę w piłkę nożną.

Materiał i metody badań: Grupa badawcza składała się 37 uczniów szkół podstawowych z powiatu wrocławskiego gdzie 13 badanych miało 9 lat, 12 – 10 lat oraz 12 – 11 lat. W celu określenia orientacji u badanych wykorzystano test „bieg do piłek” (Raczek, Mynarski, Ljach 2002). Do pomiaru szybkości reakcji prostej i reakcji złożonej wykorzystano „Komputerowe testy zdolności koordynacyjnych” (Klocek, Spieszny, Szczepanik 2002).

Wyniki: Stwierdzono istotnie statystycznie różnice w poziomie zdolności orientacji czasowo-przestrzennej pomiędzy 11-latkami a 9 latkami na korzyść chłopców starszych. Stwierdzono istotnie statystycznie różnice w poziomie szybkości reakcji prostej i złożonej pomiędzy badanymi ze względu na wiek, na korzyść uczniów starszych. Stwierdzono zależność pomiędzy orientacją czasowo-przestrzenną, a szybkością reakcji prostej i złożonej u badanych.

Wnioski: Przeprowadzone badania wykazały, że badane zdolności koordynacyjne przebiegają zgodnie z opisanymi w literaturze prawidłowościami, a wykorzystane procedury badawcze są skuteczne w ich diagnozowaniu. Uzyskana informacja o zależnościach pomiędzy orientacją czasowo-przestrzenną, a szybkością reakcji prostej i złożonej potwierdziła tezę, że te dwa wybrane przejawy motoryki w wysokim stopniu mogą oddziaływać na rozwój procesów percepcyjnych i poznawczych.

Słowa kluczowe: Zdolności koordynacyjne, dzieci, diagnoza

Małgorzata Parcheta

Wiedza nieletnich dziewcząt i chłopców skonfliktowanych z prawem na temat mediacji

Streszczenie: Mediacje sądowe stanowią pewną alternatywę dla środków wychowawczych, stosowanych wobec nieletnich. Umożliwiają one zadośćuczynienie przez sprawców swoim ofiarom, a tym samym uniknięcie przez nich umieszczenia w placówkach o charakterze resocjalizacyjnym. Celem głównym badań własnych była próba poznania wiedzy nieletnich dziewcząt i chłopców skonfliktowanych z prawem. W związku z tym badaniom poddano nieletnie dziewczęta ze Schroniska dla Nieletnich i Zakładu Poprawczego, a także nieletnich chłopców ze Schroniska dla Nieletnich. Posłużono się kwestionariuszem ankiety na temat mediacji.

Słowa kluczowe: mediacja sądowa, nieletni, schronisko dla nieletnich

ŚRODOWISKO I WYCHOWANIE

Beata Wolnik, Magdalena Mantchoff-Chomiak

Rozwój fizyczny chłopców w wieku 10-12 lat w aspekcie wybranych czynników środowiskowych

Streszczenie: Celem pracy jest określenie wpływu zróżnicowania liczby dzieci w rodzinie oraz poziomu wykształcenia rodziców na poziom rozwoju fizycznego chłopców w wieku 10-12 lat z Łomianek. Zbadano 91 chłopców z klas IV-VI ze Szkoły Podstawowej Nr 1 w Łomiankach. Dla każdego z nich obliczono wiek kalendarzowy. Dokonano obliczeń podstawowych pomiarów i wskaźników antropologicznych. Metodą ankietową od rodziców badanych chłopców uzyskano informacje na temat wykształcenia rodziców oraz liczby dzieci w rodzinie. Analizując wyniki omawianych cech somatycznych zbadanych chłopców w omawianych kategoriach zmiennych społecznych wykazano, że chłopcy z górnej warstwy wykształceniowej oraz chłopcy z rodzin małodziejnych charakteryzowali się lepszym rozwojem szkieletu i umięśnienia oraz z mniejszym otłuszczeniem ciała.

Słowa kluczowe: Chłopcy, rozwój fizyczny, cechy społeczne

*

Mariola Markowska

Problemy wychowawcze adolescentów z rodzin rozbitych w optyce rodziców i dzieci (raport z badań)

Streszczenie: Poniższy artykuł stanowi relację z badań przeprowadzonych w 2011 roku dotyczących problemów wychowawczych adolescentów z rodzin rozbitych. Ma on charakter teoretyczno-empiryczny. W części teoretycznej dokonano charakterystyki rozwodu, jako zjawiska mogącego implikować pojawienie się trudności w procesie wychowawczym młodzieży. Część badawcza to opis badań wraz z dokonaną analizą dwóch wywiadów przeprowadzonych z matką i synem. W badaniu wykorzystano metodę badawczą – studium przypadku oraz posłużono się techniką wywiadu narracyjnego. Próbę badawczą stanowili dziewczęta i chłopcy od 14 do 17 roku życia oraz ich rodzice. W końcowej części artykułu sformułowano wnioski będące podsumowaniem części badawczej. Przeprowadzone badania wykazały, że rozwód rodziców niewątpliwie wpływa na wzrost trudności w procesie

wychowawczym adolescentów, a także na nasilenie pewnych negatywnych zachowań występujących jeszcze przed tym wydarzeniem.

Słowa kluczowe: rozwód, rodzina rozbita, problemy wychowawcze, zachowania społeczne

PROBLEMY PEDAGOGIKI SPECJALNEJ

Anna Bernacka

Seksualność osób z niepełnosprawnością intelektualną – wybrane aspekty

Streszczenie: Seksualność osób z niepełnosprawnością intelektualną przestała być tematem tabu. W dobie współczesnych zmian społecznych, kulturowych, ekonomicznych oraz rewolucji seksualnej spotykamy się z większą akceptacją seksualności tej grupy osób. Wiąże się to zmianą podejścia społecznego do seksualności przejawiającą się w pozytywnym stosunku do seksualności, a także akceptację i rozumienie znaczenia edukacji seksualnej tej grupy społecznej. Artykuł porusza zagadnienia dotyczące seksualności osób z niepełnosprawnością intelektualną, szczególnie zaakcentowane zostały aspekty społecznego podejścia do seksualności osób niepełnosprawnych intelektualnie oraz edukacji seksualnej tej grupy.

Słowa kluczowe: niepełnosprawność intelektualna, seksualność, stereotypy, postawy, edukacja seksualna

KRONIKA

Marzenna Magda-Adamowicz

Pedagogika dziecka. Tradycje a wyzwania

LEKTURY STARE I NOWE

Bogusław Śliwerski

Fenomen niewiedzy w pedagogicznym oglądzie

(Recenzja: Aleksander Nalaskowski, *Pedagogiczne zwierzątko. Fenomen niewiedzy*, Oficyna Wydawnicza „Impuls”, Kraków 2015, ISBN 978-83-7850-978-3, ss. 92.)

WKŁADKA METODYCZNA

Marzenna Szymańska-Kudelska

Uczeń z trudnościami wychowawczymi w przestrzeni klasy i szkoły

Streszczenie: Trudny uczeń nie spełnia naszych oczekiwań, nie jest taki jakim chcielibyśmy go widzieć. Stanowi dla wszystkich pedagogów prawdziwe wyzwanie i jest sprawdzianem dla kompetencji wychowawczych. Postępowanie ucznia trudnego może przybierać wiele różnych form zachowania i uzewnętrznić się w czterech zasadniczych obszarach, do których należą: relacje z rówieśnikami, relacje z osobami dorosłymi, relacje zadaniowe (związane z nauką szkolną). Odpowiednie działania profilaktyczne, tworzenie w szkole klimatu życzliwości, zaufania i więzi oraz spójny system wychowania sprzyjają w nawiązywaniu prawidłowych relacji z uczniem trudnym i wpływają na zmianę jego postawy.

Słowa kluczowe: Trudności wychowawcze, niedostosowanie społeczne, środowisko szkolne, środowisko rodzinne, więzi

*

Elżbieta Chilińska-Karpowicz, Krystyna Kowalczyk

„Strefa głosu” – innowacyjna koncepcja wspierania rozwoju komunikacji w Zespole Placówek Edukacyjnych w Olsztynie

Streszczenie: Wystąpienie dotyczy innowacyjnej koncepcji wspierania rozwoju komunikacji w Zespole Placówek Edukacyjnych w Olsztynie. Jest nią Strefa Głosu – punkt konsultacyjny dla rodzin osób niemówiących oraz osób ze specyficznymi potrzebami komunikacyjnymi.

Słowa kluczowe: ZPE – Zespół Placówek Edukacyjnych w Olsztynie, komunikacja alternatywna i wspomagająca – AAC, technologie informacyjno-komunikacyjne (TIK), strefa głosu – punkt konsultacyjny, osoba niemówiąca